

Foto: Karim Hatoum

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

iCARE vägleder multidisciplinär samverkan

Barnplantorna har länge hävdat att barn med CI är ett stort "tillsammansprojekt". I själva verket är förutsättningarna för utvecklingen av barn-CI-verksamheten inkluderande förskola/skola och intervention multidisciplinär samverkan. Detta blev övertydligt när Barnplantorna deltog i iCARE:s winterschool i Thessaloniki i Grekland i februari. Barnplantorna är en samverkanspart i iCARE.

Vädret var soligt men kallt när ett fyrtiotal forskare, PhD-studenter m.fl. deltog i seminarierna under nästan fyra dagar.

Målsättningen med iCARE winterschool?

iCARE torde vara nytt för många läsare av Barnplantabladet. Målsättningen med iCARE är att tillhandahålla träning för att skapa och stödja en ny generation forskare i tiden. Synergieffekterna mellan olika discipliner kan optimeras för stimulering av talad kommunikation hos barn med hörselnedsättning. Utveckling av träningsmetoder och intervention för att aktivt kunna stödja barn och ungdomar med hörselnedsättning, det vill säga det som så tydligt beskrivs internationellt som empowerment, måste vara en aktiv och pågående process. I denna

empowerment-process menar iCARE såväl som Barnplantorna att även föräldrar, professionella och andra är aktiva. Detta i en tid när modern hörselteknologi ger barn och ungdomar med hörselnedsättning stor utvecklingspotential.

Vi vet att en minskande grupp barn/ungdomar med hörselnedsättning är beroende av teckenspråk. En övervägande majoritet har emellertid via modern hörselteknologi, både en möjlighet och motivation att utveckla talat språk. För att de ska optimera sina möjligheter till att bli delaktiga i samhället behöver barn och ungdomar tillägna sig optimala möjligheter till både receptivt ➔

Deltagande europeiska forskare vid ICARE-möte i Thessaloniki

➔ och expressivt språk. Detta kommer också att leda till bättre läs- och skrivfärdigheter, vilket är viktigt för skolf framgång.

Inom EU förespråkas inkludering av personer med funktionsnedsättningar. Emellertid menar man, helt riktigt, att på grund av komplexiteten av dövhet kan bara inkludering åstadkommas av denna grupp genom multidisciplinärt stöd inkluderande läkare, neurologer, logopeder, psykologer, audiologer, hörselingenjörer, speciallärare m.fl.

Det handlar även om en fördjupad förståelse för begränsningar och kapacitet inom olika yrkesgrupper och att dela erfarenheter och kunskap med andra discipliner.

Det finns idag ett stort medvetande i Europa om att nuvarande skolsystem där barn med dövhet/hörselnedsättning går i specialskolor inte längre (utifrån utvecklad hörselteknologi) är kostnadseffektivt för samhället. Dagens barn med hörselnedsättning erbjuds inte heller förutsättningar i specialskolan att utvecklas till sin fulla potential.

Barnplantorna har menat detta i säkerligen ett decennium. Det känns betryggande

att få stöd i detta av en samlad europeisk forskarelit. Det handlar ju om att staten i ett flertal länder i Europa bör fördela statliga medel för undervisning av dagens barn med dövhet/hörselnedsättning till skolor där barnen befinner sig.

Forskningsprojekt pågår redan inom ramen för iCARE

En rad forskare med pågående forskningsprojekt är redan knutna till iCARE. Mer om detta kan den vetgirige läsa på iCARE:s hemsida, www.icareitn.eu.

Sverige har en framträdande roll genom professor Björn Lyxell (Linköping) och professor, dr Staffan Hygge och dr Patrik Sörkvist (båda från universitetet i Gävle). Nästa iCARE-konferens blir CHSCOM-konferensen i Linköping i juni.

Multidisciplinära anföranden

Vi fick ta del av E-learning via interaktiv workshop. Mycket intressant och utvecklande när vi deltagare bereddes möjligheter till delaktighet och gemensam "brainstorming".

En viktig historisk betraktelse av olika kommunikationssätts användande över tid beskrev Guido Lichtert, Holland. Det

handlade förstås om medvetande om skillnaderna mellan språk och kommunikationsmetoder samt kommunikationsstödjande metoder och hur de har styrts av målgruppens behov. Han avsåg kommunikationssätten tal, tecken, "cued speech", teckenspråk, avläsning och hur de har används och eventuellt kombinerats över tid. Åter igen *motivation* och *behov*.

Större medvetande krävs om betydelse av god rumsakustik

Från Sverige pratade Carsten Svensson från Ecophon om "Why architects need two ears". Det behövs ett bredare tänk när byggnader som skolor, kontor, sjukhus m.m. byggs. Ecophon kommunicerar både med användare av byggnader såväl som beslutsfattare och byggare. Syftet är att påverka och förbättra rumsakustiken. Ett eftersatt område konstaterade vi alla.

– Dålig rumsakustik gör att elever missar 50 procent av det läraren säger i klassrummet, konstaterade Carsten.

Den vetgirige googlar naturligtvis och finner Julian Treasures anförande "Why architects need to use their ears" på TEDtalk på Internet. De som bygger och designar

byggnader har än så länge i det stora hela varit intresserade av den visuella bilden (tilltalande exteriör/interiör) vid projektering. Förändring kräver information och påverkan och vi är många som behöver delta i detta arbete. Återigen ett "tillsammans-projekt".

Binaural hörsel

Professor Janina Fels beskrev svårigheter att mäta binaural hörsel hos små barn jämfört med att göra samma mätning hos vuxna. Olika mätmetoder samt olika mätinstrument kan ge upphov till olika resultat.

Ännu ett intressant anförande höll Martijn Agterberg från Holland om "binaural" hörsel hos barn med unilateral dövhet (SSD), som använder olika typer av hörselimplantat (Baha, BCI, Bona Attract m.fl). Även CI vid SSD berördes. Helt klart ett område som det behövs mycket mer erfarenheter om och där forskare behöver dela erfarenheter och resultat med varandra.

Skolresultaten kan avgöras av placering i klassrummet!

Det kändes som mycket input från Sverige och Holland. Robert Ljung, från universitet i Gävle fortsatte på temat akustik, men nu med fokus på kognition. Väsentligt med ytterligare bekräftelse på att det finns forskning som visar att elever i svårigheter samt elever med annat första språk har sämre taluppfattning i buller. Med andra ord avser vi en mycket stor andel av eleverna i svensk skola idag.

– Rumsakustiken måste vara av så god kvalitet att det inte krävs några kognitiva ansträngningar för någon elev att bli delaktig, konstaterade Robert Ljung.

– Det är fel att skolresultat kan avgöras av var du sitter i klassrummet!

FEADPA beskriver en utveckling

Paul Simson beskriver en utveckling som sker inom FEADPA (European Federation Association of Teachers of the Deaf). Detta beskrivs tydligt genom tema som FEADPA:s

konferenser i Europa har avhandlat, till exempel Örebro 1999 då temat var *signed bilingualism*. 2016 kommer temat vid FEADPA:s konferens att vara *inclusion*.

Simson nämnde att Storbritannien följer samma mönster som i andra länder, det vill säga för barn med dövhet/hörselnedsättning gäller:

- 88 procent är inkluderade i hemskolan (varav 7 procent befinner sig i resursenheter),
- 2,5 procent går i specialskola för döva,
- 9,5 procent går i särskola för barn med flerfunktionsnedsättningar.

Fonologiska och kognitiva interventionsmetoder

Björn Lyxell gav en överblick över svensk forskning inom området, gällande kognition, audiologi, intervention, språkutveckling etc. Han beskrev också samverkan med de olika CI-behandlande sjukhusen och Barnplantorna.

→ Sverige har i europeiskt sammanhang tillsammans med länder i Nord- och Mellan-europa en särställning genom tidig CI-operation (under 12 månader).

Han fastslår åter, med stöd av forskningen, att ålder vid implantation har betydelse för kognitiv utveckling. I Sverige är det säkerligen väsentligt att upprepa detta utifrån de diskussioner som regelbundet seglar upp i sociala medier om att det har ringa betydelse om föräldrar väntar med beslut om CI. Forskning visar även att tidig implantation har en stark korrelerande faktor med förmågan att utveckla Theory of Mind (ToM).

Malin Wass tar vid och gör en djupdykning i hur fonologiska färdigheter hänger ihop med läsfärdigheter. Det är idag mer eller mindre väl känt att barn med CI tycks ha utvecklat delvis andra strategier vid läsutveckling jämfört med hörande barn.

Slutsats: Behöver det åter påpekas att, barn med CI bör träna fonologiska färdigheter? Interventionsteamet ligger efter forskningen. Alla behöver vara i fas!

iCARE ett viktigt tillskott till samverkan

Från Barnplantorna pratade undertecknad om det som vi över tid har valt att kalla "tillsammansprojekt" och beskrev en historisk exposé av ett skeende som vi är mitt uppe i, en hörselteknologisk utveckling som förväntat. Nyckelord blev samverkan/balans/utveckling/förväntningar. Det krävs en balans mellan skola/lärande, intervention, hörselteknologi och forskning.

Astrid van Wieringen, en av initiativtagarna till iCARE avslutade intressanta dagar med att beskriva "What can we expect of normally-developing children implanted at a young age with respect to their auditory, linguistic and cognitive skills?"

– If we want to understand and predict the outcomes of children, we need to cooperate between different professional groups, påpekade hon.

Astrid van Wieringen konstaterar att målgruppen barn med CI fortsätter att förändras beroende på bland annat tidig operationsålder, dubbla CI, en pågående

utveckling av implantat och processorer. Hon varnade dock för att det finns en risk att vi utgår ifrån att tidig implantation innebär att inga anpassningar eller intervention krävs. Hon påpekade att vi inte får glömma länken mellan auditiva och kognitiva processer.

iCARE är sannerligen ett efterlängtat tillskott i att utveckla intervention och stöd i förskola och skola. Det kommer även att handla om hela gruppen barn med hörselnedsättning. Syfte är att utveckla forskning, men också implementera det i praktiken för barn, professionella och föräldrar. Högaktuellt med samverkan åt alla håll! Håll koll på iCARE och deras hemsida www.icareint.eu med andra ord! ●

Ann-Charlotte Gyllenram

